

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2014

KOSKEN TOIMINTA VUONNA 2014

Painopaikka Sovatek
Jyväskylä 2015

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite

Matarankatu 4

40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	KOSKEN ARVOT JA TAVOITE	5
3	KOSKEN PERUSTOIMINTA	6
	3.1 Sosiaalipoliittinen vaikuttaminen	7
	3.1.1 Lainsäädännön ja palvelurakenteen uudistustyö	7
	3.1.2 Tutkimus-, koulutus- ja kehittämisrakenteen uudelleenorganisointi	9
	3.1.3 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste-ohjelman alueellinen toimeenpano	9
	3.2 Kosken työryhmät, työkokoukset ja verkostot	10
	3.2.1 Kosken maakunnalliset työryhmät	10
	3.2.2 Kosken työkokoukset	12
	3.2.3 Verkostotyö	14
4	VIESTINTÄ	16
5	HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS	17
	5.1 Kosken kannatusyhdistys ry	17
	5.2 Henkilöstö ja työyhteisön kehittäminen	18
	5.3 Talous	19
6	KOSKEN PALVELUTOIMINTA	20
	6.1 Sosiaaliasiamiestoiminta	20
	6.2 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	21
	6.3 Konsultoiva erityislastentarhanopettaja	22
	6.4 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä	23
	6.5 Koulutus ja konsultointi	23
	6.6 Työnohjaus	25
7	KEHITTÄMIS- JA HANKETOIMINTA	26
	7.1 Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa	26
	7.2 Oma tupa, oma lupa – kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla	27
	7.3 SARANA - Työelämän moniammatillinen oppimis- ja kehittämisareena - sosiaalialan pilotoinnista visioita hyvinvointialalle	28
	7.4 Keski-Suomen SOTE 2020	29

7.5	ROMKO – romanien koulutustason nostamisen esiselvitys	31
	LIITTEET	33
	LIITE 1. Kosken julkaisutoiminta vuonna 2014	33
	LIITE 2. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n jäsenet joulukuussa 2014	34
	LIITE 3. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuosille 2013–2014	35
	LIITE 4. Kosken henkilöstö vuonna 2014	36

1 JOHDANTO

Käsillä olevassa raportissa kuvataan ja arvioidaan Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen (Kosken) toimintaa vuonna 2014. Toimintakertomus on laadittu siten, että vuoden 2014 toimintaa peilataan toimintasuunnitelman linjauksiin. Toimintasuunnitelmassa vuodelle 2014 linjatuista keskeisimmistä asiakokonaisuuksista vahvimmin olivat esillä sosiaalialan kehittämistoiminnan sekä tutkimusresurssien merkityksen perusteleminen valtakunnallisesti sekä integroidun sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistrakenteen suunnittelu omassa maakunnassa. Kosken palvelutoimintoja tuotettiin edellisvuosien tapaan. Aiemmasta poiketen lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä ei kokoontunut vuoden 2014 aikana. Koske hallinnoi jo seitsemättä vuotta rahapelihaittojen ehkäisyn ja hoidon kehittämistoimintaa yhteistyössä THL:n kanssa. Kevätkaudella Kosken hanketyönä levitettiin moniammatillista asiakastyön mallia koulutuksen ja työlämän yhteishankkeen SARANA:n puitteissa. Uutena avauksena Koskessa toteutettiin pienimuotoinen esiselvitys romaniasioihin liittyen. Kosken toimintakokonaisuuteen liittyivät tiiviisti myös maakunnalliset Jyväskylän kaupungin hallinnoimat hankkeet. Toimintavuoden aikana päättyi vanhuspalvelulain toimeenpanoa tukeva hanke sekä käynnistyi laaja sosiaali- ja terveyspalveluiden maakunnallista tuotantorakennetta ja toimintamallia työstävä hanke. Tämän Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen käynnistyminen vaikutti Kosken toimintoihin monella tapaa. Kosken pitkäaikainen johtaja siirtyi vetämään kolmivuotista hanketta ja monet Kosken työryhmät valjastettiin palvelemaan maakunnallisen rakenneuudistuksen tavoitteita.

Toimintakertomuksessa arvioidaan sitä, onko tehty mitä luvattiin ja etenivätkö asiat tavoiteltuun suuntaan. Täsmällisempää palautetietoa kerättiin maksullisten koulutusten osallistujilta. Palautteista on kirjattu yhteenve-to kunkin koulutuksen yhteyteen (luvussa 6.5). Myös spontaania palautetta on edellisten vuosien tapaan saatu satunnaisesti eri tilaisuuksissa ja työkokouksissa käyneiltä ammattilaisilta. Avoimia, maakuntaa kokoavia foorumeita tarvitaan. Alan ajankohtaisten muutosten pohtimiseksi ja yhteisten näkökantojen muodostamiseksi Koskelta on toivottu edelleenkin ketterän koollekutsujan roolin täyttämistä.

Eräänä mittarina toiminnan tarpeellisuudesta voidaan pitää osallistumisaktiivisuutta. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysjohdon työkokouksissa oli mukana eri puolilta maakuntaa parikymmenpäinen osallistujajoukko sekä kevään että syksyn päivissä. Kokousten asiat valmistellaan etukäteistoiveiden perusteella ja käsittelyssä on tärkeiksi koettuja ajankohtaisia teemoja. Vastaavasti

osallistujamäärän hiipuessa on Kosken joistakin työkokouksista luovuttu ja käytetty työaika toisaalle. Näin toimittiin vuoden 2014 aikana esimerkiksi aikuissosiaalityön työkokouksen ja vanhustyönjohdon työkokousten suhteen.

Vuoden 2014 osalta konkreetti vaikuttamistyön tuloksellisuuden osoitus oli joululahjaksi saatu valtionavustuksen leikkaussuunnitelman osittainen torjunta. Tämä edellytti melko mittavaa valtakunnallista osaamiskeskusten sekä monien yhteistyötahojen yhteistä ponnistusta. Voidaan tietenkin kriittisesti kysyä, onko oikein, että osaamiskeskusten energiasta jouduttiin uhraamaan suuri osa oman lakisääteisen toiminnan edellytysten turvaamiseen. Tosiasiassa samalla kuitenkin saatiin sosiaalihuollon asemalle näkyvyyttä yleisimminkin ja muun muassa kansanedustajien tietoisuuteen sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen ja tutkimuksen resurssien ilmeinen epätasa-arvo.

Samaan aikaan valtionosuusleikkausten kanssa sosiaalialan osaamiskeskusille suunnitellaan uusia valtakunnallisia tehtäviä esimerkiksi liittyen sosiaalialan tiedonhallintaan. Myös sairaanhoitopiireissä ja suunnitelluilla sote-alueilla haetaan sosiaalihuollon puolelta vastaavanlaajuisella alueella toimivaa kumppania, joita sosiaalialalla ei juuri osaamiskeskusten lisäksi ole. Osaamiskeskuksiin kertyneellä alueellisella tiedolla ja sosiaalialan osaamisella on nyt käyttöä.

2 KOSKEN ARVOT JA TAVOITE

Koskessa toimitaan yhteisesti pohdittujen periaatteiden mukaisesti. Toiminnan arvot ja tavoite on haluttu vuosi vuodelta säilyttää pääpiirteissään ennallaan. Pyrimme edistämään kaikilla toimintamme osa-alueilla kolmen arvon, avoimuuden, luotettavuuden ja yhdenvertaisuuden, mukaista toimintaa.

Avoimuudella tarkoitamme sitä, että:

- Toimintamme ja keskustelufoorumimme ovat avoimia kaikille sosiaalialan ammattilaisille ja muille toimijoille.
- Kokoamamme, tuottamamme ja välittämämme tieto on kaikkien saatavilla ja siten hyödynnettävissä ja parannettavissa.
- Olemme avoimia uusille ideoille ja ajatuksille ja kuuntelemme muita ihmisiä, organisaatioita ja yhteisöjä.

Luotettavuus tarkoittaa sitä, että:

- Teemme sen, mitä lupaaamme ja teemme sen niin hyvin kuin osaamme.
- Kosken jakama ja välittämä tieto on pätevää ja luotettavaa.

Yhdenvertaisuutta toteutamme Kosken työssä:

- Rohkaisemalla alan ammattilaisia, asiakkaita ja järjestötoimijoita osallistumaan ja tuomaan esille ajatuksia koulutustaustasta, ammattitai organisaatioasemasta riippumatta. Kohtelemme kaikkia alan toimijoita yhtä arvokkaina.
- Siten, että toimintamme tähtää yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja kaikkien kansalaisten tasa-arvon edistämiseen.

Arvojen pohjalta muotoiltu Kosken **toiminnan tavoite eli perustehtävä**me:

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on maakunnallinen, vakiintunut, joustava ja arvostettu sosiaalialan kehittämissyhteisö ammattilaisille ja muille toimijoille.

3 KOSKEN PERUSTOIMINTA

Kosken perustoimintaa säätelee *osaamiskeskuslaki*. Lakiin sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1230/2001) viitataan myös viimeisimmässä hallituksen esityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista. Kehittämissuunnitelmaa määrittävän pykälän perustelutekstissä todetaan, että alueelliset sosiaalialan osaamiskeskukset ja sairaanhoitopiirien perusterveydenhuollon yksiköt toimivat tällä hetkellä alueellisen kehittämistoiminnan tukena. Osaamiskeskuslain kumoamisesta ei löydy mainintaa. Kehittämissuunnitelman yhteistyöhön ja kohti syvempää sote-integraatiota sen sijaan kehoitetaan niin järjestämislaissa kuin sote-rakennemuutoksen linjauksissa, valtakunnallisissa puheenvuoroissa ja keskusteluissakin. Myös Kosken toiminnassa on otettu askelia yhä syvempään integraatioon terveydenhuollon suuntaan. Keskustelut mahdollisesta hallinnollisesta yhdistymisestä kehittämissuunnitelmojen kesken olivat kuitenkin vuoden 2014 aikana vasta tunnusteluasteella.

Osaamiskeskuslaista on johdettu Kosken neljä keskeistä tehtävää, jotka ovat 1. sosiaalialan pitkäjänteisen kehittämistyön tukeminen, 2. sosiaalialan tieteellisen ja kokemuksellisen tiedon kokoaminen yhdistäminen ja välittäminen

nen, 3. ammatitaidon vahvistaminen sosiaalialalla sekä 4. sosiaalipoliittinen vaikuttamistyö.

3.1 Sosiaalipoliittinen vaikuttaminen

Sosiaalipoliittisen vaikuttamisen työnä jatkuivat vuoden 2013 keskeiset teemat: lainsäädännön ja palvelurakenteen uudistaminen, tutkimus-, koulutus- ja kehittämiskäytännön uudelleenorganisointi sekä valtakunnalliseen KASTE-kehittämishankkeeseen liittyvät toimet.

Syksyn 2014 toimintaa väritti intensiivinen vaikuttamistyö osaamiskeskusten perusrahoituksen puolesta. Valtiovarainministeriön talousarvioesityksessä elokuussa esitettiin vuodelle 2015 sosiaalialan osaamiskeskusten valtionavustukseen 33 %:n leikkausta. Tämä lisättyä jo aiempaan vuoden 2014 alusta toteutettuun 14 %:n leikkaukseen, tilanne vaikutti huolestuttavalta. Alueellisen sosiaalialan kehittämisen ja osaamiskeskusten lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi asiasta oltiin yhteyksissä kansanedustajiin ja ministereihin niin valtakunnallisesti kuin maakunnissakin. Asiaa käsiteltiin lukuisissa yhteyksissä: lehtiartikkeleissa, blogikirjoituksissa ja kannanotoissa. Sosiaalialan osaamiskeskusten edustajia oli kuultavana eduskunnan valiokuntakäsittelyissä ja osaamiskeskusjohtajat tapasivat peruspalveluministeriä asian tiimoilta. Joulukuussa saatiinkin valtiovarainvaliokunnan päätöksen mukaisesti tieto leikkauksen osittaisesta torjumisesta. Lopulta päädyttiin 20 %:n leikkaukseen, joka kohdistuu vuoden 2015 valtionavustukseen. Syksyn keskusteluissa saatiin tukea paitsi osaamiskeskustyölle, myös näkyvyyttä sosiaalialan kehittämiselle ja ehkäpä lisättyä myös päättäjien tietoisuutta siitä, että onnistuneen sosiaali- ja terveydenhuollon integraation edellytyksenä on taaveroinen satsaus alojen kehittämistoimintaan.

3.1.1 Lainsäädännön ja palvelurakenteen uudistustyö

Jo usean viime vuoden ajan on Kosken toimintaa ja koko sosiaalialan asiantuntijatyötä värittänyt lakiuudistusten seuraaminen ja niihin vaikuttaminen. Vuoden 2014 aikana tämä tehtävä oli entistä tärkeämmällä sijalla, kun vuoden loppuun mennessä sekä *sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista* (4.12.2014) että *sosiaalihuoltolaista* (12.12.2014) saatiin hallituksen esitykset eduskunnalle.

Vuoden 2014 aikana Koskessa valmisteltiin useita lausuntoja ja sosiaalihuollon näkökulmaa välitettiin valtakunnallisiin suunnitelmiin ja lakivalmisteluihin niin yhdessä muiden osaamiskeskusten kanssa kuin erikseenkin. *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain* valmisteluryhmän loppuraporttiin annettiin

oma lausunto alkuvuodesta ja elokuussa samaisen lain hallituksen esitysluonnoksesta annettiin osaamiskeskusten yhteinen lausunto. Molemmissa lausunnoissa otettiin kantaa lähinnä sosiaalihuollon tutkimuksen, koulutuksen sekä sosiaalialan kehittämistoiminnan turvaamiseen uusissa rakenteissa.

Lisäksi osaamiskeskukset antoivat SosNet-verkoston kanssa yhteisen julkisen lausunnon sosiaalihuollon tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen tulevaisuudesta sote-uudistusta valmistelevien työryhmien käyttöön.

Vuoden 2014 lopussa valmistui odotettu hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita. Jos se läpäisee eduskuntakäsittelyt, se astuu voimaan alkukeväästä 2015. Keski-Suomen osalta laki tarkoittaisi sosiaali- ja terveydenhuollon alueelliseen järjestämiseen siirtymistä. Tätä muutosta maakunnassa on valmisteltu pitkään ja varsinaiseen vauhtiin päästiin vuoden 2014 aikana, kun maakuntaan saatiin Kaste-ohjelman mukaista rahoitusta Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeelle.

Toimintavuoden aikana eteni myös *sosiaalihuoltolain* uudistus. Osaamiskeskukset antoivat lakiluonnokseen yhteisen lausunnon kesäkuussa 2014. Tässä, kuten myös lakikäsittelyn aiemmissa vaiheissa annetuissa lausunnoissa, painotettiin mm. erillisiä lakipykälää koskien sosiaalihuollon kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta. Näitä ei kuitenkaan saatu osaksi sosiaalihuoltolaikia.

Useita muitakin tärkeitä lakiuudistuksia oli vireillä vuoden 2014 aikana. Esimerkiksi *työelämäosallisuuden tukeminen*, *toimeentulotuen uudistaminen*, *vammaislakien yhdistäminen*, *itsemääräämisoikeuslain valmistelu*, *perhehoitolaki*, *sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki* sekä *laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä* olivat keskustelujen aiheina Koskenkin eri foorumeilla. Kaikkiin näihin teemoihin ei ollut Kosken vähenevän työntekijäjoukon voimin mahdollista syvällisesti paneutua tai antaa asiantuntijalausuntoja. Pyrimme kuitenkin tarjoamaan tilaa keskusteluille ja järjestämään asiantuntijoiden tapaamisia.

Hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyi lukuisia sosiaalipoliittisia toimia, esimerkkinä järjestämissuunnitelman laatimisen laajentaminen terveydenhuollosta sosiaalihuoltoon. Maakunnan sote-johdon päätösten mukaisesti terveydenhuoltolain mukaista järjestämissuunnitelmaa valmisteltiin perusterveydenhuollon yksikön johdolla. Maakunnan edustajista koottua työryhmää laajentamalla päätettiin työstää yhteistä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa. Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmän pohjalta nimetyssä Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen ohjausryhmässä päädyttiin kuitenkin siihen, että erillistä järjestä-

missuunnitelmaa ei työstetä, vaan prosessi etenee maakunnallisen tuotanto-organisaation suunnittelun ja sote-rakennelakiin valmistautumisen myötä.

Koske otti kantaa myös maakunnan kehittämissuunnitelmiin antamalla keväällä 2014 maakuntaliitolle lausunnon *Keski-Suomen strategian* luonnoksesta. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota hyvinvointinäkökulmaan ja syrjäytymisen ehkäisyyn, maakunnan ikärakenteeseen ja yhteiseen ikästrategiaan sekä alueellisen hyvinvointitiedon tuottamiseen.

3.1.2 Tutkimus-, koulutus- ja kehittämisrakenteen uudelleenorganisointi

Tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen osalta vietin suunnitellusti eteenpäin Keski-Suomeen alustavasti uudelle sote-tuotantoalueelle hahmoteltua kehittämis-, koulutus- ja tutkimusrakennetta, jossa hyödynnettäisiin alueen vahvuuksia.

Toimintavuoden aikana tiivistettiin yhteistyötä Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin Perusterveydenhuollon yksikön ja sairaanhoitopiiriin perustetun koulutuksen ja tutkimuksen vastuualueen toimijoiden kanssa. Maakunnan palvelurakenteen kehitystyön yhteyteen ryhdyttiin organisoimaan kehittämisrakenteen suunnittelusta vastaavaa työryhmää. Koske oli tässä aktiivisessa roolissa.

3.1.3 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste-ohjelman alueellinen toimeenpano

Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ottaa kantaa mm. terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaan, Keski-Suomen liiton linjauksiin ja Kaste-ohjelmaan. Lisäksi ryhmässä käsitellään maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen kannalta keskeiset hankkeet. Ryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä on sovittu samansisältöisin päätöksin Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin hallituksessa ja Kosken hallituksessa.

Keski-Suomen SOTE-koordinaatioryhmä kokoontui vuoden 2014 aikana kaksi kertaa (21.1. ja 26.3.). Ryhmän koordinoinnista ja organisoinnista vastasi tänä vuonna Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, puheenjohtajanaan sairaanhoitopiiriin johtaja Juha Kinnunen ja sihteerinä shp:n kehittämisspäällikkö Asko Rytönen. Koske vastasi omalta osaltaan koordinaatioryhmän toiminnasta ja maakunnan hyvinvointipoliittisesta kehittämistyöstä.

Alkuvuoden kokouksissa keskityttiin järjestämissuunnitelmaan ja Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen valmisteluun. Maaliskuun kokouksessa SOTE-koordinaatioryhmästä muodostettiin kokoonpanoa täydentäen SOTE 2020 -hankkeen ohjausryhmä, jonka tehtäväksi tuli hankkeen toiminnan linjaaminen. Hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajaksi valittiin Jyväskylän kaupungin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Utriainen. Varapuheenjohtajana toimii Jyväskylän kaupungin kehittämisjohtaja Silja Ässämäki.

Vuoden aikana Keski-Suomea koskevia Kaste-hankevalmisteluja tehtiin Itäisen sote-alueen kattavasta ICT-hankkeesta sekä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen jatkosta.

Vuoden 2014 aikana Keski-Suomen alueella toteutetut Kaste-ohjelman hankkeet:

- Keski-Suomen SOTE 2020 – Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukonsepti (2014–2016)
- Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen Jyväskylässä, jatkohanke (2012–2015)
- Vanhuspalvelulain toimeenpanohanke: Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla -hanke (6/2013–10/2014), hallinnoija Jyväskylän kaupunki

3.2 Kosken työryhmät, työkokoukset ja verkostot

Koske tarjosi edelleen maakunnan ammattilaisille ja muille kiinnostuneille avoimia foorumeita eri sisältöalueiden ajankohtaisten asioiden pohtimiselle. Kosken tärkeä tehtävä on kytkeä kuntien ja alan ammattilaisten pohdinnat osaksi laajempaa kokonaisuutta ja muotoilla alan ajankohtaisista kysymyksistä kehittämistyön toimintoja.

3.2.1 Kosken maakunnalliset työryhmät

Kosken työssä keskeisinä foorumeina toimivat tänäkin vuonna maakunnalliset työryhmät. *Työryhmien tehtävänä on linjata oman toiminta-alueensa maakunnallista kehittämistä.* Kosken työryhmien työskentelyä koordinoitiin toimintasuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Osaamiskeskuslain hengen mukaisesti työryhmissä oli mukana työelämän, koulutuksen ja tutkimuksen edustajia sekä alan asiakastyön ja johtamisen ammattilaisia kunnista, järjestöistä ja yksityiseltä sektorilta sekä asiakasjärjestöjen edustajia. Osallistumisen aktiivisuus vaihteli työryhmittäin ja kokouksittain. Työryhmien kokoonpanoja tarkistettiin vuoden aikana ja mukaan kutsuttiin uusia toimijoita. Erityisesti yhteistyö terveydenhuollon toimijoiden kanssa tii-

vistyi vuoden aikana. Tätä integraatiosuuntaa vauhditti osaltaan vuoden aikana käynnistynyt K-S SOTE 2020 -hanke. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen hankkeen myötä myös Kosken foorumit avautuivat entistä laajalaisimmille keskusteluille.

Työryhmätyöskentelyn tiiviimpi yhteys tutkijoihin ja tutkimustiedon hyödyntämiseen on kuitenkin asia, jossa on vielä parannettavaa.

Työryhmät kokoontuivat vuoden aikana 1–4 kertaa. Kosken työntekijät toimivat niiden koordinaattoreina ja sihteereinä. Puheenjohtajuudesta vastasivat Kosken ulkopuoliset toimijat. Työryhmien toiminta jatkui avoimena ja julkisena ja niiden muistiot ovat Kosken kotisivuilla luettavissa. Koske työryhmät kokoontuivat vuoden 2014 aikana seuraavasti:

1. Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus- ja tutkimusyhteistyöryhmä

- Työryhmän keskeisenä asiana oli alueellisen integroidun kehittämisen-, koulutus- ja tutkimusrakenteen suunnitteluun osallistuminen. Työryhmä kokoontui vuoden aikana 2 kertaa, 9.4. ja 11.9. Työryhmä valmisti Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen tehtäviin kuuluvaa maakunnallisen kehittämisrakenteen suunnittelua mm. järjestämällä yhteisen ideointityöpajan 11.11. Työryhmän puheenjohtajana jatkoi professori Marjo Kuronen Jyväskylän yliopiston sosiaalityön yksiköstä.

2. Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä

- Työryhmän keskeisenä asiana keväällä oli Keski-Suomen lastensuojelun ja lastenpsykiatrisen hoidon mallin yhteiskehittäminen uudelta pohjalta. Mallia työstettiin vuoden aikana eteenpäin sekä työryhmässä että sen pohjalta muodostetussa pienryhmässä. Syyskaudella työryhmä ryhtyi suunnittelemaan lasten, perheiden ja lastensuojelun palveluiden uudistamista tulevaan sote-rakenteeseen. Lisäksi työryhmän toimesta päivitettiin [Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja pahoinpitelyn tutkimisen ja hoidon malli Keski-Suomessa](#). Työryhmä kokoontui vuoden aikana 4 kertaa, 17.2., 12.5., 8.9. ja 17.11. Puheenjohtajana toimi sosiaalityöntekijä Katja Salminen-Lahtinen Perhehoitokumppanit Suomessa Oy:stä.

3. Vanhuspalveluiden työryhmä

- Työryhmä työskenteli yhteistyössä vanhuspalvelulain toimeenpanohankkeen kanssa erityisesti kotihoidon laadun parantamiseksi. Työryhmä kokoontui vuoden aikana kerran, 20.3. Työryhmän puheenjohtajana toimi Keuruun kaupungin vanhustyön johtaja Tuija Koivisto.

4. Keski-Suomen päihde- ja mielenterveystyöryhmä

- Työryhmässä aloitettiin valmistautuminen uuden sote-rakenteen päihde- ja mielenterveyspalvelujen suunnitteluun. Työryhmä kokoontui 2 kertaa, 11.3. ja 2.10. Sen puheenjohtajana toimi järjestövuostuajohtaja Eero Pirttijärvi Sovatek-säätiöstä.

5. Keski-Suomen vammaispalvelutyöryhmä

- Työryhmä vei tavoitteensa mukaisesti eteenpäin (Kehitys)vammaisten asuminen ja siihen kuuluvat palvelut -ohjelman (KEHAS-ohjelma) työtä maakunnassa ja valmistautui valtakunnallisiin KEHAS-työpajoihin. Työryhmä kokoontui vuoden aikana 4 kertaa. Puheenjohtajana jatkoi kuntoutusohjaaja Pirjo Lehtovaara Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä.

3.2.2 Kosken työkokoukset

Maakunnallisissa työkokouksissa on tarjottu alan ammattilaisille maakunnallisten kuulumisten ja kokemusten vaihdon ja hyvien käytäntöjen välittymisen tila. Maakunnallisia työkokouksia on järjestetty eri sisältöalueiden toimijoille kerran tai kahdesti vuodessa koko Kosken toiminnan ajan.

Vuoden 2014 aikana arvioitiin, toimintasuunnitelman mukaisesti, uudelleen työkokousten tarvetta. Kosken työpanosta suunnattiin maakunnan ammattilaisten keskeisimpiin tarpeisiin. Tavoitteessa tiivistää työkokousten toteutuksessa yhteistyötä terveydenhuollon kehittäjien kanssa edistettiin, joskin asiassa on jatkossakin parantamisen varaa. Koske järjesti vuoden 2014 aikana seuraavat työkokoukset:

1. Varhaiskasvatuksesta vastaavien ja koulutuksen ja tutkimuksen edustajien maakunnallinen työkokous

- Työkokous järjestettiin Jyväskylässä 7.4.

2. Vammaispalveluiden päätöksiä tekevien sosiaalityöntekijöiden ja kuntoutusohjauksen työkokous

- Työkokous järjestettiin vuoden aikana yhden kerran 3.2. Muuramessa. Syksyn kokoukseen ei tullut aihe-ehdotuksia ja se peruttiin. Samalla työkokous jätettiin toistaiseksi tauolle.

3. Koulujen sosiaalityön ja koulukuraattoreiden työkokous

- Pidettiin sovitusti 10.6.2014 Jyväskylässä. Ohjelma suunniteltiin yhteistyössä maakunnan koulukuraattoreista koostuvan työryhmän kanssa.

4. Sosiaali- ja terveysjohdon työkokous

- Järjestettiin kaksi kertaa: 21.3. ja 30.–31.10. yhteistyössä Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön kanssa. Käsittelyssä olivat mm. sote-rakennelain asiat, työvoimatarpeen ennakoinnin kysymykset, tiedonhallinnan kysymykset ja sähköinen asiointi, vanhuspalvelulain toteutuminen, lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän toiminta, työllisyyden hoidon kysymykset ja palveluasumisen asiakasmaksut.
- Sote-johdon maaliskuun kokouksessa perustettiin erillinen pienempi työryhmä ratkomaan perhehoidon koordinoinnin ja vaikeimmin vammaisten lasten hoidon ja kuntoutuksen järjestämisen kysymyksiä. Vuoden loppuun mennessä päädyttiinkin Jyväskylän kaupungin vastuulle tulevan kuntien yhteisen vammaisten henkilöiden ja ikäihmisten perhehoidon koordinaattoritoiminnan aloittamisesta.

Toimintavuoden aikana ammatillaisia keskusteluita myös yhä kiristynyt taloustilanne. Priorisointikeskusteluja ja päätöksentekoa tukemaan kirjattiin Kosken toimintasuunnitelmaan eettisten kysymysten esille nostaminen. Toimintavuoden aikana ei kuitenkaan ehditty järjestää erillistä eettisiin kysymyksiin keskittyvää seminaaria tai koulutusta. Suunnitellusta poiketen vuoden aikana ei myöskään kutsuttu koolle aikuissosiaalityön työkokousta vaan työpanos käytettiin aikuissosiaalityön päivien järjestämisen lisäksi sosiaalisen kuntoutuksen (SOSKU) hankkeen valmisteluun. Myöskään vanhustyön johdon sekä päiväkeskusohjaajien työkokouksia ei kutsuttu erikseen koolle vaan ammatillaiset osallistuivat vanhuspalvelulain toimeenpanohankkeen tilaisuuksiin.

3.2.3 Verkostotyö

Valtakunnallisiin ja kansainvälisiin tilaisuuksiin ja työryhmiin osallistuminen

- Kosken johtaja Marja Heikkilä ja kehittämispäällikkö Raili Haaki osallistuivat 5.–6.2.2014 osaamiskeskusjohdon opintomatkalle Ruotsiin. Vierailukohteina olivat Nordens Välfärdscenter NVC (Pohjoismainen hyvinvointikeskus), Socialstyrelsen sekä Sveriges Kommuner och Landsting SKL. Matkan aikana kuultiin esityksiä mm. vahvasta näyttöön perustuvien toimintakäytäntöjen jalkauttamisohjelmasta, Evidensbaserad praktik (FBP). Lisäksi käytiin alueellisessa kehittämiskeskuksessa, FOU-Södertörnessä. Tämä 10 kunnan alueella toimiva keskus oli rinnastettavissa omaan osaamiskeskukseemme. Tehtävänmäärittelyssä kuitenkin tutkimuksella vaikutti olevan merkittävämpi rooli kuin Kosken käytännön toiminnoissa.
- Kosken edustaja valtakunnallisessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunnassa toimikaudella 2014–2017 on kannatusyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Risto Kortelainen ja hänen varajäsenenään kannatusyhdistyksen hallituksen jäsen Outi Markkanen.
- Osaamiskeskusjohtajat kokoontuivat työkokoukseen vuoden 2014 aikana kuukausittain.
- Osaamiskeskussuunnittelijoiden verkosto, Raili Haaki (kevät) ja Sivi Talvensola
- Osaamiskeskusten sosiaaliasiamiesten verkosto, Eija Hiekka
- Osaamiskeskusten varhaiskasvatusverkosto, Tuulikki Koljonen
- Osaamiskeskusten lastensuojeluverkosto, Tanja Hänninen
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja osaamiskeskusten vammaistyön verkosto kutsuttiin koolle elokuussa, Sivi Talvensola
- Osaamiskeskusten valtakunnallinen sosiaalihuollon tiedonhallinnan verkosto aloitti toimintansa elokuussa 2014, Sivi Talvensola ja Raili Haaki
- Valtakunnalliset osaamiskeskuspäivät järjestettiin Lappeenrannassa 28.–29.8.2014. Päiville osallistuivat lähes kaikki Kosken työntekijät.
- Kehitysvammaisten asumisohjelman (KEHAS) työpaja 11.2., Sosiaali- ja terveysministeriö, Sivi Talvensola
- Valtakunnallisen sosiaalisen kuntoutuksen (SOSKU) -hankkeen suunnittelutyöpajat, Raili Haaki ja Sivi Talvensola
- XVI Sosiaalityön tutkimuksen päivät 13.–14.2.2014 Kuopio, Minna Kesänen

Maakunnallisiin verkostoihin osallistuminen:

- Yhteistyötapaamisia Aluehallintoviraston kanssa jatkettiin edelleen
- Yhteistyötapaamisia Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Perusterveydenhuollon yksikön ja Keski-Suomen Kaste-hankkeiden kanssa jatkettiin edelleen
- Kosken edustaja osallistui Maakunnallisen sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman päivitystyöhön. Työryhmän työskentelystä vastaa Perusterveydenhuollon yksikkö.
- Maakunnan yhteistyöryhmä MYR, laajensi kokoonpanoan ja vuoden 2014 aikana Kosken edustajaa pyydettiin mukaan toimintaan. Kosken nimettynä edustajan MYR:n toimintaan osallistui Raili Haaki ja varajäseneksi nimettiin Risto Kortelainen.

Muiden toimijoiden ohjaus-, kehittämis-, työ- yms. ryhmiin osallistuminen:

- Itä- ja Keski-Suomen Kaste-aluejohtoryhmä, Marja Heikkilä ja Raili Haaki
- Itä- ja Keski-Suomen sote-alueen ICT-kehitystyöryhmä, Raili Haaki ja Sivi Talvensola
- Intermetso-Sonette-yhteisöverkkojen toimitusneuvosto, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Raili Haaki
- Jyväskylän ammattikorkeakoulun SARANA-jatkohankkeen ohjausryhmä, Raili Haaki
- Jyväskylän hoivapalveluyhdistyksen Juniorinuotta-projektin ohjausryhmä, Raili Haaki
- Jyväskylän kaupungin ROMKO-hankkeen ohjausryhmä, Raili Haaki
- Keski-Suomen Hyvis-portaalia kehittävä AlueMuru-työryhmä, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Sivi Talvensola
- Keski-Suomen Muistiyhdistys ry:n Osallistuva muistisairas - mahdollisuuksista käytäntöön -hankkeen ohjausryhmä, Raili Haaki
- Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Läheisväkivallan ehkäisyn kansallinen osaamiskeskus -hankkeen ohjausryhmä, Marja Heikkilä ja Raili Haaki
- Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen ohjausryhmä, Raili Haaki
- Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön Arvokas elämä -hankkeen ohjausryhmä, Marja Heikkilä ja Raili Haaki
- Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry:n Osallisuushanke Salli, Keski-Suomen kehittämispilotin suunnitteluryhmä, Raili Haaki

Hallitustyöskentely:

- Haukkalan säätiön hallitus, Marja Heikkilä
- Jyväskylän seudun mielenterveysseura ry:n hallitus, Marja Heikkilä ry:n puheenjohtajana
- Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistyksen hallitus, Marja Heikkilä
- Huoltaja-säätiön hallitus, Marja Heikkilä varapuheenjohtajana
- Perusturvaliikelaitos Saarikan johtokunta, Marja Heikkilä ja Raili Haaki

4 VIESTINTÄ

Kosken viestinnän peruspilarit ovat ulkoisen viestinnän selkeyttäminen ja tehostaminen; sisäisen yhtenäisyyden vahvistaminen ja hyvän hengen ylläpito; sähköisten viestikanavien ja teknologian hyödyntäminen. Kosken toiminnassa on tärkeällä sijalla avoin tiedonkulku ja tiedon luotettavuus. Koske välittää sosiaalialaa koskevaa tietoa maakuntaan ja maakunnasta kertyvää tietoa eteenpäin valtakunnallisille foorumeille.

Toimintavuoden 2014 alussa Kosken kotisivut siirrettiin uudelle helppokäyttöisemmälle ja edullisemmalle tekniselle alustalle. Muutostyössä käytettiin apuna ammattiopiston opiskelijayhteistyötä. Samalla kotisivujen ilmettä ja osittain myös sisältöä uudistettiin. Osoite vaihtui muotoon koskeverkko.fi.

Kotisivu-uudistuksen myötä tekninen kytkös maakunnan ammattilaisten Sonette/Intermetso-yhteisöverkkoon päättyi. Koske jatkoi osallistumista sairaanhoitopiiriin koordinoiman toimitusneuvoston työskentelyyn, joskin työryhmä kutsuttiin koolle vain alkuvuonna. Painopiste kääntyi vuoden aikana ylimaakunnallisen Hyvis-portaalin kehittämiseen, jonka kautta pyritään tuottamaan keskisuomalaisille sähköisiä ajanvaraus- ja muita sosiaali- ja terveydenhuollon asiointipalveluja tulevina vuosina. Hyvis-portaalin kautta selvitettiin mahdollisuutta avata sosiaaliasiamiesasiointiin salattua viestinvälitysyhteyttä. Yhteyttä ei voitu vielä tässä kehitysvaiheessa toteuttaa teknisesti. Ratkaisuksi tarjoutui Lohjan kaupungin hallinnoima, sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmaan (SADe-ohjelma) kuuluva hanke, jossa sosiaalialan osaamiskeskukset ovat yhteistyökumppaneina, ja jossa salattu sähköinen sosiaaliasiamiesasiointi toteutetaan Suomi.fi-portaalin kautta. Yhteyden käyttöönotto on suunniteltu alkuvuoteen 2015.

Kosken sähköinen ajankohtaistiedote julkaistiin kahdesti, keväällä ja syksyllä.

Viestinnässä jatkettiin Sosiaalialan positiiviset polut -kampanjan Facebook- viestikanavan hyödyntämistä, jossa julkaistiin alan yleisiä ajankohtaisia uutisia.

Videoneuvottelumahdollisuuksien hyödyntämistä jatkettiin sekä Kosken omissa tilaisuuksissa että osallistumalla etäyhteyksin muualla Suomessa järjestettäviin tilaisuuksiin. Koskella useita vuosia käytössä olleen videoneuvotteluohjelman vaihtoehdoksi ryhdyttiin selvittämään muita ”kevyempiä”, internet-selaimen kautta toimivien etäyhteyksien käyttöönottoa.

Toimintavuoden aikana Kosken sähköinen työskentelyalusta ja arkisto, Arkki, otettiin entistä aktiivisempaan ja systemaattisempaan käyttöön kaikessa toiminnassa.

Sosiaalialan osaamiskeskukset avasivat oman yhteisen sivustonsa, jossa esittellään osaamiskeskustoimintaa yleisesti ja julkaistaan mm. osaamiskeskusten yhteisiä lausuntoja, kannanottoja ja raportteja. Sivuston päivittämisestä vastaa Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Poske. Sivuston kautta pääsee jokaisen osaamiskeskuksen omille sivuille. Sivut löytyvät osoitteesta: www.sosket.fi.

Vuoden 2014 julkaisutoiminta

Toimintavuoden aikana julkaistiin yksi Kosken raportteja -sarjan julkaisu ja yksi muu selvitys. Luettelo vuoden 2014 julkaisuista on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 1).

5 HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS

5.1 Kosken kannatusyhdistys ry

Koskea hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry. Yhdistyksellä oli 46 jäsentä joulukuussa 2014. Keski-Suomen 23 kunnasta kannatusyhdistyksen jäsenenä oli 21 kuntaa. Järjestöjäseniä kannatusyhdistyksellä oli 19 ja oppilaitoksia 6. Luettelo yhdistyksen jäsenistä on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 2).

Yhdistyksen hallitus piti vuoden 2014 aikana 5 kokousta. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 20.3.2014. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Risto Kortelainen ja varapuheenjohtajana Mikko Mäntysaari. Kokouksissa toimi 1.4.2014 saakka esittelijänä osaamiskeskuksen johtaja Marja Heikkilä ja sihteerinä kehittämispäällikkö Raili Haaki. Marja Heikkilän jäätyä työlo-

malle esittelijänä on toiminut johtajan sijaisuutta tekevä Raili Haaki ja sihteerinä suunnittelija Sivi Talvensola. Hallituksen kokoonpano on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 3).

5.2 Henkilöstö ja työyhteisön kehittäminen

Kosken kehittäjäyhteisön muodostivat Kosken palkkaamat työntekijät (8–9 henkilöä), Jyväskylän hallinnoiman Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen 7 työntekijää sekä lokakuun 2014 loppuun päättyneen vanhuspalvelulain toimeenpanoa edistävän kehittämishankkeen kolme työntekijää. Luettelo henkilöstöstä on toimintakertomuksen liitteenä (LIITE 4). Vuoden aikana Koskessa harjoitteluaan suoritti kaksi opiskelijaa. Kosken kanssa samoissa tiloissa työskenteli mm. Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön, Sininauhaliiton sekä Varttuneiden asumisoikeusyhdistys Jaso ry:n toimijoita.

Kosken työyhteisön tunnusmerkkinä on panostaa vilkkaaseen ajatusten vaihtoon, yhteisöllisyyteen ja uusien ideoiden ja näkemysten testaamiseen. Toimivalle ja inspiroivalle työyhteisöllemme tärkeää on avoin vuorovaikutus ja luottamuksellisten suhteiden rakentuminen. Työyhteisön toiminnan turvaamiseksi kaikki toimintasuunnitelmaan kirjatut asiat toteutuivat. Teimme seuraavaa:

1. Kosken kehittämisryhmä jatkoi toimintaansa keskustellen ja linjaten ajankohtaisia kysymyksiä sekä osaamiskeskus- että hanketyön tueksi
2. Järjestimme työyhteisön kuukausikokoukset 9 kertaa vuoden aikana ja lukuisia muita vapaamuotoisia yhteisiä tapaamisia eri teemojen ympärillä
3. Kehittämiskeskustelut käytiin vuoden alussa ja asioihin palattiin tarpeen mukaan vuoden kuluessa.
4. Kosken työntekijöillä oli mahdollisuus työnohjaukseen.
5. Liikuntailtapäivää vietettiin 11.6.2014 frisbeegolfin merkeissä.
6. Kosken työntekijöille laadittiin koulutussuunnitelma osaamisen kehittämisen tueksi. Koulutuksiin osallistumiseen kannustettiin.
7. Aluehallintovirasto suoritti Koskessa työsuojelutarkastuksen 21.8.2015. Esiinnousseet kehittämisehdotukset koskivat asiakastyön turvallisuuden parantamista ja vaadittavat toimet toteutettiin vuoden loppuun mennessä.

8. Työsuojelun toimintaohjelma ja turvallisuussuunnitelma päivitettiin
9. Strategiapalaveri Kosken toimintavuoden 2015 painopisteistä järjestettiin 1.10.2014. Hallituksen jäseniä osallistui työskentelyyn.

5.3 Talous

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskukselle kertyi tilikaudella 2014 toimintatuottoja yhteensä 461 861,42 euroa, missä lisäystä noin 3 %. Budjetoitu tuottotavoite oli 450 000 euroa, mikä saavutettiin. Varsinaisten toimintatuottojen lisäksi STM:n perusrahoitusta tuloutettiin 145 853 euroa.

STM-yleisavustuksen lisäksi toiminnan rahoitus koostui kirjanpidollisesti 15 (20 v. 2013) eri seurantakohteen tuotoista. Yleisavustuksen lisäksi kohteet jakaantuivat edellisvuosien tavoin palvelu-, koulutus- ja konsultointi- sekä hanketoimintaan. Näiden rahoitusosuudet jakaantuivat v. 2012–2014 seuraavasti:

	2014	2013	2012
YLEISAVUSTUS	147 266,20	184 744,58	187 113,68
PALVELUTOIMINTA	205 107,23	195 534,71	215 980,34
KOULUTUS JA KONSULTOINTI	74 414,67	40 658,78	52 472,84
HANKETOIMINTA	143 388,24	155 801,67	185 128,51

Arvonlisäverotettavaan palvelutoimintaan kuuluvien toimintojen budjetoidut ja toteutuneet tuotot jakaantuivat seuraavasti:

	BUDJ.2014	Tot. 2014	Tot. 2013	Tot. 2012
SOSIAALIASIAMIES	94 612	94 051,65	94 612	95 879
KIERTÄVÄ LASTENSUOJELU	43 300	36 229,58	26 052	43 501
SOSIAALIPÄIVYSTYS	0	0	0	7601
KONSULTOIVA ERIT. LASTENTARHAOP.	74 870	74 760	74 870	68 997

Toiminnan luonteen mukaisesti henkilöstömenot muodostivat suurimman kulukokonaisuuden (65 %). Palkka- ja sosiaalimaksuja kertyi n. 387 000 euroa, missä vähennystä edellisvuoteen noin 6 %. Palkkatilastoinnin mukaan bruttotyöpäiviä kertyi 11 eri henkilölle yhteensä 1904 (2055), mikä tekee hieman reilut 7 henkilötyövuotta.

Toimitilavuokria maksettiin 66164,84 euroa (noin -17,5 %). Muita toimintamenoja kertyi 137 566 euroa (noin +1 %). Kokonaismenoja kertyi 591 221,68 euroa. Poistojen jälkeen tilikauden ylijäämä oli 16 193,71 euroa

Yhdistyksen keskimääräinen maksuvalmius pysyi kuukauden minimikassa-vaateen ylipuolella. Tilikauden päättyessä likvidit varat ja saamiset olivat yhteensä 145 861,11 euroa, mikä oli edellisvuoden tavoin 1,7-kertainen (1,4) velkoihin nähden. Varojen ja velkojen suhdetta voi pitää erinomaisena. Tilikaudella ei toteutettu pitkäaikaisia investointeja. Taseen loppusumma päättyi 145 861,11 euroon.

6 KOSKEN PALVELUTOIMINTA

6.1 Sosiaaliasiamiestoiminta

Sosiaaliasiamiespalvelun on jo useita vuosia hankkinut Koskesta 21 kuntaa ja palvelun asukaspohja oli vuoden 2014 lopussa 263 444. Eri kuntien asukkaita pyritään palvelemaan mahdollisimman tasapuolisesti ja tarpeiden mukaisesti. Päätoimisena sosiaaliasiamiehenä jatkoi Eija Hiekka ja Tanja Hänninen vastasi oman työnsä ohessa osasta Jyväskylän kaupungin alueista toimimalla Palokan, Tikkakosken ja Vaajakosken alueiden sosiaaliasiamiehenä.

Sosiaaliasiamiestoiminta on puolueetonta ja riippumatonta asiakaspalvelua sekä sosiaalipalvelujen kehittämistyötä. Asiamies neuvoo ja tiedottaa palveluista ja pyrkii sekä vahvistamaan sosiaalihuollon asiakkaiden asemaa että edistämään asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Sosiaaliasiamies kokoaa kunnittain palautetietoa sosiaalihuollon palvelujen toimivuudesta, seuraa asiakkaan oikeuksien ja aseman kehitystä sekä laatii niiden pohjalta vuosittain selvityksen kunnille. Selvityksestä tiedotetaan laajasti myös viestimille. Vuonna 2014 sopimuskunnista tuli 565 yhteydenottoa (637 vuonna 2013) kokonaisyhteydenottomäärän ollessa 576. Eniten asiointeja tuli edelleen toimeentulotuesta, mutta työllistävimpiä olivat kuitenkin lastensuojeluun, perheasioihin ja vammaispalveluihin liittyvät asiat. Vanhustenhuollon palveluista on alkanut tulla myös aiempaa enemmän yhteydenottoja.

Valtaosa sosiaaliasiamiestyöstä on asiakaspalvelua ja tehtävään kuuluu myös runsaasti yhteistyötä julkisten ja yksityisten sosiaalihuollon palvelujen tuottajien, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa. Sosiaaliasiamiehet osallistuivat ammatitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen sekä tekivät yhteistyötä sosiaalialan palveluita kehittävien hankkeiden kanssa. Sosiaaliasiamiestoimintaa ohjaava kuntakokous pidettiin 30.10.2014. Koskesta on osallistuttu Tampereen ja Helsingin ohella Sosiaa-

lihuollon asiakastietomallin sosiaaliasiamiestyötä koskevan osuuden katselmointiin ASKO-projektissa (asettaja THL, toteuttaja Tieto Finland, katselmointi ja raportointi 2013–2015).

Teknisistä syistä ja salassapitovaatimuksista johtuen Hyviksen kautta ei onnistuttu etenemään sähköisen asioinnin kehittämisessä. Sen sijaan Sosiaalitalo on osana @Sosiaalipalvelut-hanketta ottanut sosiaaliasiamiestoiminnassa käyttöön tietoturvallisen viestinvälityksen (sähköposti-integraatio, asiointitili) ja vastaava järjestely otetaan käyttöön Koskessa vuonna 2015.

6.2 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Vuosi 2014 oli kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän kymmenes toimintavuosi. Tehtävässä toimi Tanja Hänninen.

Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palveluna tarjottiin konsultaatiota, työparityöskentelyä sekä koulutusta lastensuojelun ja lasten huollon ja tapaamisoikeuden piiriin kuuluvissa asioissa. Tanja Hänninen toimi myös täytäntöönpanosovittelijana. Lisäksi työapua sai sukulaissijaisvanhemmuusselvityksiin, lastensuojeluntarpeen selvityksiin sekä lapsen läheisverkoston kartoituksiin. Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä toimi myös toisena, lastensuojeluun perehtyneenä työntekijänä lastensuojelulain 13§:n mukaisen, lapsen asioista vastaavan kunnan sosiaalityöntekijän työparina. Kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän toiminta perustui suoritetaksaan, joka pidettiin edellisvuoden tasolla.

Kiertävällä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijällä oli lisäksi seuraavia lastensuojelun asiantuntijuuteen perustuvia tehtäviä:

- Osa-aikainen (50 %) hanketyöntekijä Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen lapset, perheet ja lastensuojelu -prosessissa (8–12/2014)
- SARANA-hankkeessa kehitetyn työmallin pilotointi maakunnassa osana kiertävän erityissosiaalityöntekijän asiakastyötä
- VOIKUKKIA-vertaisryhmätoiminnan koordinointi Keski-Suomessa. Toiminnalla tuetaan huostaan otettujen ja sijoitettujen lasten vanhempia heidän omassa vanhemmuudessaan ja yhteydenpidossa sijoitettuun lapseen.
- Kosken koordinoiman Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmän sihteeri.
- Varahenkilö lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän sihteerin tehtäviin
- Lastensuojelun edunvalvojan pätevyys (9/2014 alkaen)

6.3 Konsultoiva erityislastentarhanopettaja

Kosken koordinoiman konsultoivan erityislastentarhanopettajan palveluja jatkettiin vuonna 2014 kuudetta vuotta. Sopijakunnat olivat Hankasalmi, Joutsa, Kannonkoski, Kinnula, Kivijärvi, Kuhmoinen, Kyyjärvi, Multia ja Saarijärvi.

Vuonna 2014 kunnat ostivat konsultoivan erityislastentarhanopettajan palveluja kuukausittain seuraavasti: Hankasalmi osti 3 päivää toukokuun loppuun saakka ja 2 päivää kesäkuussa. Joutsa osti 2 päivää elokuun alusta. Kannonkoski osti 2 päivää, Kinnula 3 päivää, Kivijärvi 2 päivää, Kuhmoinen yhden päivän, Kyyjärvi 2 päivää, Multia 2 päivää ja Saarijärvi 5 päivää. Koske osti palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta Hankasalmen ja Kuhmoisten kuntiin yhden päivän ja Multian kuntaan kaksi päivää.

Kunnat maksoivat toiminnasta aiheutuneet kulut suhteessa käyttämäänsä palvelujen määrään. Konsultoivan erityislastentarhanopettajan käynnit tilastoitiin.

Toiminnan tarkoituksena oli turvata päivähoidolain 4a §:n mukainen erityislastentarhanopettajan palveluiden saatavuus, erityistä tukea tarvitsevien lasten ja hoidon kehittäminen ja lasten tuen tarpeisiin vastaaminen sekä henkilöstön osaamisen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen. Toimintatapoina ovat olleet mm. jalkautunut, suora henkilöstön ohjaus ja konsultaatio, pedagogisen toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa, puhelinkonsultaatio sekä osallistuminen asiakastapaamisiin, kotikäynteihin ja neuvotteluihin. Tehtävänä on ollut myös uusimpaan tutkimukseen ja hyväksi todettuihin toimintamalleihin perustuva kehittämistyö. Vuoden aikana on toimittu myös opiskelijaharjoittelun ohjaajana.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja toimi kasvatuskumppanuuskouluttajien koordinoijana työkokouksessa 13.6. Viitasaarella ja 28.11.2014 Jyväskylässä. Lisäksi hän on ollut mukana valtakunnallisessa varhaiskasvatuskehittäjien työkokouksessa Tampereella 7.11.2014

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja Tuulikki Koljonen osallistui Niilo Mäki Instituutin järjestämille Hyvä alku-messuille 12.–13.2.2014 Jyväskylässä, valtakunnallisille osaamiskeskuspäiville 28.–29.8.2014 Lappeenrannassa, Niilo Mäki- Instituutin järjestämälle ”Kuullun ymmärtämisen tukeminen varhaiskasvatuksessa”-koulutukseen Saarijärvellä 18.9.2014 sekä JAMK:n järjestämään ”Tunne- ja turvataitoja Turre-koiran tahtiin” -koulutukseen Jyväskylässä 3.12.2014.

Konsultoivan erityislastentarhanopettajan toimintaa ohjaava, asiakaskuntien edustajista koostuva varhaiskasvatuksesta vastaavien ohjausryhmä kokoon tui kolme kertaa: 4.4, 3.10 ja 28.11.2014.

6.4 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä

1.1.2008 voimaan tulleen Lastensuojelulain (417/2007) 14 §:n mukaan "Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi."

Keski-Suomen kuntien sopimuksesta lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän, ns. Master-ryhmän, toiminta on annettu Kosken vastuulle vuoden 2009 alussa. Ryhmän toimintamallia kokeiltiin tätä ennen osana Lastensuojelun kehittämisyksikköhanketta.

Konsultaatiokerran hinta vuonna 2014 oli 1000 euroa sisältäen 2,5 tunnin moniammatillisen asiantuntijakonsultaation sekä tarvittaessa kirjallisen lausunnon. Kuntia laskutetaan vain ryhmän käytöstä. Ryhmän toimintaa koordinoi sosiaalityöntekijä Pirjo Selin Keski-Suomen Ensi- ja turvakodista. Konsultaatioita varten oli varattu 9 kokoontumiskertaa vuoden aikana. Ryhmää ei kutsuttu koolle kertaakaan vuoden aikana.

Käytön vähäisyyden vuoksi toimintaa arvioitiin yhdessä kuntien kanssa maakunnan sosiaali- ja terveysjohdon kokouksessa 31.10.2014. Kokouksessa sovittiin, että Master-ryhmä tulee edelleen lakisääteisenä toimintana olla olemassa ja toimintaa päätettiin jatkaa vanhalla rakenteella Kosken koordinoimana sekä lisätä tiedotusta. Ryhmän perusvalmiuden ylläpidon rahoitusta arvioidaan tarvittaessa uudestaan vuoden 2015 aikana. Asiantuntijaryhmän toimintaa viedään Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen kautta eteenpäin osaksi uutta sote-rakennetta.

6.5 Koulutus ja konsultointi

Kosken toiminnassa on vähitellen kasvanut koulutuksen ja konsultoinnin osuus. Koskelta kysytään apua kuntien henkilöstön perus- tai erityisosaamisen ylläpitämiseksi. Vuodelle 2014 suunniteltiin perhetyöhön, johtamiseen

ja työhyvinvointiin sekä lastensuojeluun liittyvää täydennyskoulutusta. Kaikki suunnitellut koulutukset toteutuivat.

- Kevättalvella 2013 alkanut kaksipäiväisen aikuissosiaalityön koulutuskokonaisuuden organisointi saatiin päätökseen 8.–9.1. Jyväskylän Paviljongissa järjestettyihin **valtakunnallisiin aikuissosiaalityön päiviin**. Maksullisille koulutuspäiville osallistui noin 400 ammattilaisista ympäri Suomea. Koske toimi päävastuullisena päivien järjestäjänä. Yhteistyökumppaneina olivat Jyväskylän kaupunki, Keski-Suomen Liitto, SOnet BOTNIA, Talentia sekä lukuisa joukko oman työnsä ohella talkoisiin osallistuvia ammattilaisia eri organisaatioista. Jyväskylän Paviljonkiin sijoittuneen päätapahtuman lisäksi ohjelmassa oli 9 työpajaa ja 3 tutustumiskohdetta eri puolilla kaupunkia. Tapauksen koordinointi vei Kosken työntekijöiden työaikaa yhteensä yli 3 kk:n verran. Lisäksi päivien valmistelu- ja järjestelytyössä oli harjoittelijana apuna sosiaalityön opiskelija Emmi Heikkinen. Palaute¹ päivistä oli pääsääntöisesti positiivista. Parannusehdotuksia saatiin lähinnä työryhmistä. Puheenvuorot koettiin ajankohtaisiksi, asiantunteviksi ja niistä saatiin uutta tietoa ja eväitä omaan työhön. Kaikki vastanneet kokivat päivät oman työnsä kannalta joko erittäin tai melko tärkeitä. Oman työssäjaksamisen kannalta päivät tärkeiksi tai melko tärkeiksi arvioi kolme neljästä vastaajasta.
- **Lastensuojelun perhetyön koulutuskokonaisuus** oli kolmipäiväinen syys- ja lokakuun 2014 aikana järjestetty koulutus, jossa käsiteltiin lastensuojelun perhetyöntekijöiden työssään päivittäin kohtaamia ilmiöitä ja tehtiin tutuksi perhetyöhön soveltuvia työmenetelmiä. Teemat suunniteltiin Keski-Suomen kuntien lastensuojelun perhetyöntekijöiden käytännön tarpeiden pohjalta. Maksulliseen koulutuskokonaisuuteen osallistui 74 työntekijää ympäri maakuntaa ja sen ulkopuolelta. Palautteen² perusteella kokonaisuus koettiin pääsääntöisesti onnistuneena ja puheenvuorot olivat kiinnostavia ja toivat uutta näkökulmaa työhön. Toisaalta osassa palautteessa olisi kaivattu lisää yhteistä keskustelua ja pureutumista syvemmin käytäntöön.
- **Eläköön elämä ja työ IV – Esimiestyön ja työhyvinvoinnin päivä** järjestettiin parin vuoden tauon jälkeen uudelleen vastaamaan kentän toiveisiin. Teemana oli hyvän palvelun sekä ihmisten ja talou-

¹ Palautekysely lähetettiin päivien jälkeen kaikille osallistuneille. Vastauksia saatiin vain 23. Järjestäjät saivat palautetta myös suoraan päivien aikana sekä eri tilaisuuksissa niiden jälkeen.

² Jokaisesta koulutuspäivästä pyydettiin erillinen palaute, jota saatiin seuraavasti: 1. päivä 31, 2. päivä 29 ja 3. päivä 22.

den johtamisen uudenlainen kokonaisuus. Maksulliseen koulutukseen osallistui 64 ammattilaista ympäri maakuntaa sekä Keski-Suomen ulkopuolelta. Päivä suunnittelussa mukana olivat Management Institute of Finland MIF Oy sekä Villinikkarit Oy. Kirjallista palautetta päivästä ei saatu, mutta innostusta ja keskustelua herätti erityisesti Jukka Oreston puheenvuoro palvelumuotoilusta.

- Koske koordinoi syksyllä 2014 viisipäiväisen **Hyvää perhehoitoa Keski-Suomessa** -prosessikoulutuksen järjestelyjä. Koulutuksessa juurrutettiin Arvokas elämä -hankkeessa³ kehitettyä maakunnallista vammaisten henkilöiden ja ikäihmisten perhehoidon toimintamallia osaksi pysyvää keskisuomalaista perhehoidon toimintaa ja rakennetta. Koulutuksessa pohdittiin perhehoidon eettisiä periaatteita ja toimintaohjeita sekä tutustuttiin toimeksiantosopimuksen sisältöön ja tekemiseen, kuultiin kokemuksia perhehoidon järjestämisestä kuntien välisellä yhteistyöllä sekä hahmotettiin eri toimijoiden roolia ja vastuita perhehoidon ohjaamisessa sekä tuen järjestämisessä. Viides, lainsäädäntöä koskeva kerta siirrettiin vuoden 2015 alkuun lainsäädäntötyön viivästymisen vuoksi. Kouluttajina toimivat Perhehoitoliiton asiantuntijat. Maksuttomaan koulutukseen osallistui 20–26 kuntansa perhehoidosta vastaavaa työntekijää sekä perhehoitajaa. Dialogisuuteen perustuneen koulutusprosessin koettiin vastanneen tarkoitustaan: sen avulla on luotu yhteistä näkemystä ja toimintamallia vammaisten henkilöiden ja ikäihmisten perhehoitoon tammikuussa 2015 aloitettua maakunnallisen koordinoinnin pohjaksi.

Neuvottelut monikulttuuriseen lastensuojeluun, senioriasumiseen ja sosiaalihuollon tietoteknologiaan liittyvistä tutkimus- ja selvitystöistä eivät johtaneet niiden toteutukseen. Vuoden aikana ei myöskään tullut uusia maksullisia selvitystyötarpeita Kosken vastattavaksi.

Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeelle myytiin Kosken suunnittelijan työtä hankkeen tarpeisiin ennen hanketyöntekijöiden täysipainoista aloittamista.

6.6 Työnohjaus

Toimintavuoden aikana ei Kosken maksullisena palvelutoimintana toteutettu varsinaista työnohjausta. Ainoa koulutettu työnohjaaja Kosken työyhteisössä oli johtajan tehtävää huhtikuusta lähtien hoitanut kehittämispäällikkö Raili Haaki. Uusista tehtäväjärjestelyistä johtuen ei työnohjauspalvelua

³ Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama Arvokas elämä – lastensuojelu ja perhehoito vammaisten lasten kehityksen tukena -hanke (2011–2014), hallinnoija Keski-Suomen Vammaispalvelusäätiö

myöskään varsinaisesti markkinoitu tai kehitetty. Sen sijaan Railin asiantuntemusta myytiin kehittämistyön konsultaation muodossa Pirkanmaan alueen kehittämishankkeelle kahden tapaamiskerran verran.

7 KEHITTÄMIS- JA HANKETOIMINTA

7.1 Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa

Vuosi 2014 oli Osaamisen kehittämistyön seitsemäs ja kuntatuen toinen toimintavuosi. Kehittämistyöstä ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n toimeksiannosta vastanneet koulutuspäällikkö Tuula-Leena Raiski (60 %, osa-aikaeläkkeellä) ja suunnittelija Minna Kesänen.

Osaamisen kehittäminen

Vuoden aikana on suunniteltu THL:n peliaiheisten koulutusten tuottamisen ja järjestämisen uutta mallia. Rahapeliongelmiin kohtaaminen (2-8 op) -verkkokurssin ensimmäinen osa, Rahapeliongelmiin kohtaamisen perusteet (2 op) valmistui. Verkkokursseihin on tuotettu uusia aineistoja, muun muassa maahanmuuttajien rahapelaamisesta ja pelaajien läheisistä. Vuonna 2008 tuotettu ja useaan kertaan päivitetty Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssi (6 op/5 op) jäi pois koulutustarjonnasta.

Vuoden aikana on järjestetty eri puolilla Suomea kuusi Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssia (6 op/5 op), joista viisi on ollut tutkintokoulutuksessa (yksi ruotsinkielinen), yksi täydennys- ja yksi henkilöstökoulutus. Lisäksi järjestettiin verkkokurssit Rahapeliongelmiin kohtaaminen mielen-terveystyössä (2 op) ja Rahapeliongelmiin kohtaamisen perusteet (2 op). Kurseille on osallistunut yhteensä 212 henkilöä.

Vuoden 2010 ja kevään 2013 välisenä aikana Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssille osallistuneille lähetettiin seurantakysely. Verkkokurssin merkitys vastaajille näkyi muun muassa hyötynä työssä, ammatillisen identiteetin vahvistumisena ja työyhteisössä tapahtuneina pohdintoina ja toimenpiteinä.

Kouluttajaverkostolle tehtiin kysely koskien THL:n peliaiheisten verkkokurssien jatkokehittämistä ja uusien kurssien tuottamista. Kouluttajiin on oltu yhteydessä tulevien koulutusten suunnittelun ja sopimisen sekä ajan-kohtaistiedotuksen myötä.

Kuntatuki

Rahapelihaitat haltuun -vertaisarviointihanke käynnistyi ja arvioinnissa on mukana Porin yhteistoiminta-alue, Kainuun sote, Tampereen kaupunki ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoiminta Eksote. Alueilla on toteutettu johdon ja avaintoimijoiden haastattelut sekä kaksi sähköistä kyselyä.

Kuntatuki on ollut vuoden aikana mukana erilaisissa valtakunnallisissa tapahtumissa ja verkostoissa sekä tehnyt yhteistyötä Alkoholiohjelman, Ehyt ry:n ja Preventiimin kanssa rahapelihaittojen integroimiseksi osaksi ehkäisevää päihdetyötä ja Pakka-toimintamallia. Pelirajat'on-hankkeen kanssa on tehty yhteistyötä liittyen asiakkaiden osallistumiseen palvelujen kehittämiseen. Kuntatuki on osallistunut useisiin seminaareihin ja koulutuksiin puheenvuoroin ja järjestänyt koulutuksia yhteistyössä toimijoiden kanssa eri puolilla Suomea.

Yhteiskehittämistä kuntatoimijoiden kanssa on vuoden aikana toteutettu eri tavoin. Vaasan ja Kokkolan aikuissosiaalityön ja päihdepalvelujen kanssa toteutettiin yhteistyössä suunniteltu rahapelaamiseen liittyvä ”mini-interventio” -pilotti. Tiltin ja Peliklinikan kanssa yhteistyössä järjestetyissä kokemusfoorumissa työstettiin kymmenen kokemusasiantuntijan kanssa arviointikriteerejä kuntien rahapeliongelmien liittyvien palvelujen ja toiminnan arviointiin. Kuntatuki on ollut mukana Porin, Kokkolan ja Tampereen rahapelaamiseen liittyvien ostokokeiden tukemisessa ja toteuttamisessa.

Kuntatuki on tuottanut itse tai ollut mukana materiaalien tuottamisessa: Pelin merkit -tukimateriaalin päivityksen koordinaatio, Vertaisarviointi ehkäisevän päihdetyön menetelmänä -opas (yksi kirjoittajista) Aluehallintoviraston julkaisusarja, Puhutaan rahapelaamisesta -kuvakortit kehittämistyön tueksi ja Rahapelaaminen ja ostokokeet -kuvaus Pakka-sivustolle

7.2 Oma tupa, oma lupa – kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla

Jyväskylän kaupungin hallinnoima, Kosken tiloissa toiminut hanke käynnistyi 1.7.2013 ja jatkui 31.10.2014 saakka. Hankkeella tuettiin Keski-Suomen kuntia vanhuspalvelulain toimeenpanossa. Hankkeessa olivat mukana Keski-Suomen kunnat Multia ja Uuraista lukuun ottamatta. Hanke perustui Koskessa lokakuun 2012 ja helmikuun 2013 välisenä aikana tehtyyn esiselvitykseen maakunnallisesta vanhuspalveluiden kehittämisestä. Hankkeessa työskentelivät projektipäällikkö Anna-Liisa Haataja, hanketyöntekijät Timo Itäpuisto ja Ulla Halonen.

Hanke jatkoi vuoden 2014 aikana hankesuunnitelman mukaisesti. Työskentely keskittyi kuntien yhteisiin teemoittaisiin kehittämistyöryhmiin, joita olivat 1. Palveluohjauksen ja palvelutarpeen arviointityöryhmä, 2. Muistiongelmaisten ja omaishoitajien kotona asumisen tuen työryhmä, 3. Johtajien työryhmä ja, 4. Henkilökohtaisen budjetoinnin työryhmä. Maakunnallisten työryhmien lisäksi hankkeessa mm. tuettiin yksittäisten kuntien vanhusneuvostoja tarpeen mukaan, järjestettiin useita seminaareja ja tehtiin selvityksiä kehittämisen pohjaksi. Keskeisimmät asiat koottiin hankkeen kotisivuille lyhyisiin, viiden teeman alle jaettuihin Ota omaksi -koosteisiin.

Hankkeessa aloitettiin yhteistyötä Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen kanssa, joka jatkaa vanhuspalveluiden kehittämistä maakunnassa Oma tupa, oma lupa -hankkeen päättymisen jälkeen.

7.3 SARANA - Työelämän moniammatillinen oppimis- ja kehittämisaireena - sosiaalialan pilotoinnista visioita hyvinvointialalle

Kolmivuotiselle SARANA-hankkeelle (2010–2013) saatiin jatkorahoitusta ja kehitystyötä jatkettiin kesäkuun 2014 loppuun saakka. Koulutuksen ja työelämän oppimis- ja kehittämisaireenalla on kehitetty sosiaalityön, sosiaalihoitauksen ja psykologian moniammatillista asiakastyötä ja käytännön opetusta. Jyväskylän kaupungin sosiaali- ja perhepalveluiden asiakastyöhön sijoittuneessa kehittämisprosessissa on pilotoitu mm. moniammatillisen asiakastyön intensiivijakso, tilannearviotyöskentelyn malli ja kirje asiakasdokumentin muotona. SARANA:ssa kehitetty moniammatillisen tilannearvion työskentelymalli on todettu toimivaksi erityisesti kriisiytyneissä ja monialaista osaamista vaativissa asiakastilanteissa.

Jatkohanketta hallinnoi Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Rahoitus saatiin Euroopan sosiaalirahastosta ja päärahoittajana toimi Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Kosken jatkoi osatoteuttajana. Kosken kehittämispäällikön, suunnittelijan ja etenkin kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työpanosta suunnattiin hankkeeseen suunnitelmien mukaisesti.

Kosken tehtävänä jatkohankkeessa oli pilotoitujen työkäytäntöjen levittäminen ja toimintamallin juurruttaminen. Tätä toteutettiin asiakastyön tehtävissä osana kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työtä. Kunnilla oli mahdollisuus käyttää maksutta erityissosiaalityöntekijän työpanosta asiakastyöhön, jossa hyödynnettiin Sarana-mallin mukaisia työmenetelmiä. Erityisesti apua tarjottiin pitkittyneisiin, monitahoisiin asiakasprosesseihin, joissa asiakkaan kanssa työskenteli useita eri ammattilaisia.

Kolme keskisuomalaista kuntaa halusi aloittaa työskentelymallin kokeilemisen. Pilotointi alkoi kunnissa eri aikoina ja ne etenivät eri tahtiin. Myös työskentelyn intensiteetti vaihteli asiakastilanteittain. Erityissosiaalityöntekijän kokonaisvaltainen mukanaolo työskentelyprosessissa mahdollisti kehittämistyön mukauttamisen vaihtuviin tilanteisiin paremmin kuin pelkästään yksittäisiin Sarana-mallin kokeilua varten koottuihin moniammatillisiin palavereihin osallistuminen. Levittämiskäytäntö mahdollisti mallin joustavan soveltamisen. Moniammatillinen tilanearviomalli muokkautuikin omanlaisekseen kaikissa pilottikunnissa.

Tavoite pysyvän oppimis- ja kehittämisareenakonseptin rakentamiseksi Keski-Suomeen eteni. Toiminnan koordinointi on jatkunut hankkeen päätyttyä Jyväskylän kaupungissa. Oppimisareenan strukturoitu, mutta ”kutistettu” versio toteutetaan hanketoimijoiden yhteistyönä osana oppilaitosten ja Jyväskylän kaupungin perustyönä. Maakunnallinen juurrutustyö sekä SARANA-mallista tiedottaminen jatkuu Kosken kautta. Mallin vienti kuntiin jatkuu lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän työn avulla.

7.4 Keski-Suomen SOTE 2020

Keski-Suomen SOTE 2020 -hanke sai Kaste-rahoituspäätöksen tammi-kuussa. STM myönsi hankkeelle rahoitusta 975 000 €. 25 %:n kuntarahoituksesta vastaavat hankkeen hallinnoija Jyväskylän kaupunki ja Keski-Suomen sairaanhoitopiiri yhteisesti. Heidän osuutensa on 325 000 €. Hankkeen toteutusaika on 1.3.2014–31.10.2016.

Keski-Suomen SOTE 2020 -hanke käynnistyi maaliskuussa 2014. Hankkeen ensimmäinen ohjausryhmän kokous pidettiin 26.3.2014. Hankkeen ohjausryhmä muodostettiin jo pitkään toimineesta Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmästä. Ohjausryhmää täydennettiin sosiaali- ja terveysministeriön edustajilla ja myöhemmin henkilöstöjärjestäjien edustajilla. Hankkeella on lisäksi seurantaryhmä, jona toimii Keski-Suomen sotefoorumi.

Keski-Suomen SOTE 2020 -hankkeen päätavoite on rakentaa Keski-Suomeen asukas- ja asiakaslähtöinen tuotantorakenne ja toimintamalli, jolla turvataan Keski-Suomen asukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelut. Tämä päätavoite on jaettu neljään osatavoitteeseen:

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon *peruspalvelujen vahvistaminen* palvelutuotantojärjestelmä uudelleen organisoimalla – Laajan *palveluintegraation* toteutus *asiakaslähtöisinä palvelukokonaisuuksina*

2. Koska uudessa mallissa järjestämis- ja tuotantovastuuta keskitetään, varmistetaan *lähipalveluiden toimivuus* useilla eri tavoilla.
3. Sosiaali- ja terveydenhuollon *johtamisosaamisen* parantaminen kaikilla tasoilla
4. Uuden alueellisen kehittämis-, koulutus- ja tutkimus-rakenteen luominen sosiaali- ja terveystalouden *laadun ja kehittymisen* varmistamiseksi

Hankkeen kokonaistavoitetta on lähdetty toteuttamaan laajalla, vuorovai-
kutteisella työotteella, jolla on haluttu saada mukaan sekä alan ammattilaiset
että kuntalaiset sote-uudistuksen toteuttamiseen Keski-Suomessa. Uudistus-
ta on toteutettu maaliskuussa 2014 tulleen parlamentaarisen sopimuksen
mukaisesti. Työssä on huomioitu elokuussa 2014 saatu sosiaali- ja tervey-
denhuollon järjestämisalakilunnon ja 4.12.2014 annettu hallituksen esitys
laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä.

Peruspalvelujen vahvistamista ja sote-integraatiota toteutetaan mm. laajoina
asiakaslähtöisinä prosesseina vanhustenhuollossa, lasten ja perheiden palve-
luissa sekä monialaisessa kuntoutuksessa. Näiden osalta päästiin vuoden
loppuun mennessä nykytilan kartoitusvaiheeseen.

Lähipalveluiden osalta tehtiin palveluverkon nykytilan kartoitusta, joka yksi-
tyisten palvelujen osalta on vielä kesken. Lisäksi aloitettiin kuntakierrosten
pilotointi Hankasalmentä. Näiden kokemusten pohjalta toteutetaan vuonna
2015 koko maakunnan kattava kierros, jossa käydään maakunnan asukkai-
den kanssa keskustelu lähipalveluiden toteutuksesta ja kehittämisestä.

Palveluohjaustyöskentelyssä on päästy käsitelmäärityssä huomattavasti
eteenpäin. Työskentelyssä on koottu asiasta aineisto, jonka avulla hajanaista
kenttää on voitu yhdistää mielekkääksi, integroiduksi kokonaisuudeksi. Näin
voidaan päästä eteenpäin ja saada asiakasta hyödyttävä jatkumo, joka alkaa
sähköisestä ja puhelinneuvonnasta aina henkilökohtaisen vastuutyöntekijän
tukeen.

Johtamisen ja tutkimuksen ja koulutuksen osiot hankkeesta siirtyvät pääosin
vuosille 2015–2016.

Seuraavasta kuviosta ilmenee hankkeen kokonaisuus ja suhde muuttuvaan
sote-lainsäädäntöön.

KESKI-SUOMEN SOTE 2020 HANKEKOKONAISUUS

Hankkeeseen palkattiin vaiheittain henkilöstöä 1.4.2014 lukien:

- 1.4.2014 hankepäällikkö Marja Heikkilä
- 1.6.2014 hankesuunnittelija Anu Pihl (palveluohjaus)
- 15.6.2014 hankesuunnittelija Riitta Pylvänen (lähipalvelut/palveluverkko)
- 21.8.2014 asiantuntijalääkäri Markku Puro (osa-aikainen)
- 1.9.2014 Hanketyöntekijä Minna Mård (monialainen kuntoutus)
- 1.9.2014 Hanketyöntekijä Petri Oinonen (lapset, perheet, lastensuojelu)
- 8.9.2014 Hanketyöntekijä Päivi Koikkalainen (sote-integraatio)
- 22.9.2014 Hanketyöntekijä Tuija Koivisto (vanhustenhuolto)

Lisäksi hankkeeseen ostettiin asiantuntijapalveluita Kosken kiertävältä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijältä Tanja Hänniseltä.

7.5 ROMKO – romanien koulutustason nostamisen esiselvitys

Romko – romanien koulutustason nostamisen esiselvitys -hankkeen tavoitteena oli kartoittaa, millaiset toimet edistävät ja estävät romaninuorten kou-

luttautumista ja työllistymistä, ja selvittää Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen erityisroolia ja -tehtäviä romaniväestön tukemisessa osallisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa yhteiskunnassa. Esiselvitys toteutettiin Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen yhteistyönä. Kosken osuuden toteutti suunnittelija Tarja Boelius.

Kosken tekemän selvityksen viitekehyksenä toimi Suomen ensimmäinen romanipoliittinen ohjelma. Ohjelma sisältää toimenpiteen, jonka mukaan tulee selvittää, minkä alueellisen sosiaalialan osaamiskeskuksen erityistehtäväksi voidaan antaa romaniväestön sosiaali- ja terveystalvueluiden ja sitä koskevan tiedotuksen ja koulutuksen kehittäminen. Lähtöoletuksena siis oli, että romaniväestöä koskevaa tutkimus- ja kehittämistyötä tukevaa, tuloksia hyödyntävää ja henkilöstön koulutusta järjestävää tahoa ei ole ja tällaisesta toiminnasta vastaavaa pysyvää rakennetta tarvitaan. Toiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja oppilaitoksissa on tarve romaneja koskevalle erityistiedolle. Selvityksessä valmisteltiin romanityön erityisosaamisyksikön pilotointia Keski-Suomessa. Vuoden 2015 aikana jatketaan rahoituskanavan etsimistä pilottihankkeen toteuttamiseksi.

Romko-hanke kuului Manner-Suomen Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ohjelmaan. Esiselvityksen rahoittivat Keski-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ja Jyväskylän kaupunki. Hanke toteutettiin 17.3.2014–30.11.2014. Osaamiskeskuksen erityistehtävää koskeva osa toteutettiin Jyväskylän kaupungin ja Kosken välisenä ostopalveluna.

LIITTEET

LIITE 1. Kosken julkaisutoiminta vuonna 2014

Kosken julkaisut saatavana osoitteessa: <http://koskeverkko.fi/julkaisut/>

Kosken Raportteja -sarja:

1. **Hiekka, Eija, Hänninen, Tanja & Talvensola, Sivi:**
[Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen sosiaaliasiamiehen selvitys vuodelta 2013](#) (pdf, 1,77 Mt)
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 39/2014
92 sivua

Muita selvityksiä ja raportteja vuonna 2014:

1. [ROMKO romanien koulutustason nostamisen esiselvitys](#), 2014 (pdf)

LIITE 2. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n jäsenet joulukuussa 2014

1. Hankasalmen kunta
2. Haukkalan lastenpsykiatrisen hoitolaitoksen kannatusyhdistys ry
3. Joutsan kunta
4. Jyväskylän aikuisopiston Sosiaali- ja terveysala (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
5. Jyväskylän ammattikorkeakoulu
6. Jyväskylän ammattiopiston Sosiaali- ja terveysalan oppilaitos (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
7. Jyväskylän Katulähetys
8. Jyväskylän kaupunki
9. Jyväskylän seudun mielenterveysseura ry
10. Jyväskylän yliopisto
11. Jyvässeudun Omaishoitajat ry
12. Jämsän ammattiopisto (osa Jyväskylän koulutuskuntayhtymää)
13. Kannonkosken kunta
14. Karstulan kunta
15. Keski-Suomen kehitysvammaisten tukipiiri ry
16. Keski-Suomen muistiyhdistys ry
17. Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys
18. Keuruun kaupunki
19. Kinnulan kunta
20. Kivijärven kunta
21. Konneveden kunta
22. Kuhmoisten kunta
23. Kuiville Pyrkivien Tuki ry
24. Kyyjärven kunta
25. Laukaan kunta
26. Luhangan kunta
27. Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri
28. Multian kunta
29. Muuramen kunta
30. Pelastakaa lapset ry
31. Pesäpuu ry
32. Pihtiputaan kunta
33. Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksen Sosiaali- ja terveysala
34. Puustellin Tuki ry
35. Saarijärven kaupunki
36. Sininauhaliitto
37. Sovatek-säätiö
38. Talentia Keski-Suomi ry
39. Toivakan kunta
40. Uuraisten kunta
41. Vaajakosken suvanto ry
42. Varttuneiden asumisoikeusyhdistys JASO
43. Viitasaaren kaupunki
44. Väentupa ry
45. YAD
46. Äänekosken kaupunki

LIITE 3. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuosille 2013–2014

(valittu vuosikokouksessa 27.3.2013)

1. Risto Kortelainen, Jyväskylän kaupunki, varajäsen Anssi Niemelä, Jyväskylän kaupunki
2. Juha Torkkeli, Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys, varajäsen Satu Kelin
3. Kati Pupita-Mattila, Sininauhaliitto, varajäsen Kari Lahti, Vaajakosken Suvanto ry
4. Riikka Rantanen, Talentia Keski-Suomi ry, varajäsen Anna Nurmesniemi
5. Mikko Mäntysaari, Jyväskylän yliopisto, varajäsen Jorma Hänninen
6. Mirja Immonen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, varajäsen Kare Norvapalo
7. Outi Markkanen Äänekosken kaupunki, varajäsen Raija Kolehmainen
8. Jouko Janhonen, Keski-Suomen kehitysvammaisten tukipiiri, varajäsen Olli-Pekka Haverinen
9. Pia Lahtinen, Pesäpuu ry, valittiin vuosikokouksessa 2014 Leena Jutilan, Pelastakaa Lapset ry:n tilalle, varajäsen Mirja Lavonen-Niinistö, Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri
10. Sakari Möttönen, Varttuneiden asumisoikeusyhdistys JASO ry, varajäsen Kirsti Kokkola, JAO
11. Mikael Palola, perusturvaliikelaitos Saarikka, varajäsen Vuokko Hiljanen, Laukaan kunta.

LIITE 4. Kosken henkilöstö vuonna 2014

Kosken palkkaama henkilöstö:

1. **Marja Heikkilä**, johtaja (työlomalla 1.4.2014 alkaen)
2. **Raili Haaki**, kehittämisspäällikkö (johtaja ajalla 1.4.2014–31.10.2016)
3. **Sivi Talvensola**, suunnittelija
4. **Eija Hiekka**, sosiaaliasiamies
5. **Tanja Hänninen**, kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä
6. **Tuulikki Koljonen**, konsultoiva erityislastentarhanopettaja
7. **Tuula-Leena Raiski**, koulutus päällikkö, Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa (valtakunnallista toimintaa, THL:n toimeksiannosta)
8. **Minna Kesänen**, suunnittelija, Osaamisen kehittäminen ja kuntatuki rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidossa (valtakunnallista toimintaa, THL:n toimeksiannosta)
9. **Tarja Boelius**, suunnittelija, ROMKO – romanien koulutustason nostamisen esiselvitys (osuus Jyväskylän kaupungin hallinnoimaan ESR-hankkeeseen) (18.8.–17.10.2014)

Muiden organisaatioiden hallinnoimien hankkeiden kehittäjät:

Oma tupa – oma lupa, kotona asuvan ikääntyvän itsemääräämisoikeuden tukeminen palveluilla -hanke (7/2013–10/2014), hallinnoija Jyväskylän kaupunki, STM:n rahoitus vanhuspalvelulain toimeenpanon rahoituskanava.

1. **Anna-Liisa Haataja**, projektipäällikkö
2. **Ulla Halonen**, projektityöntekijä
3. **Timo Itäpuisto**, projektityöntekijä

Keski-Suomen SOTE 2020 -hanke (4/2014–10/2016), hallinnoija Jyväskylän kaupunki, KASTE-rahoitus

1. **Marja Heikkilä**, hankepäällikkö
2. **Anu Pihl** (palveluohjaus)
3. **Riitta Pylvänen** (palveluverkko)
4. **Minna Mård** (monialainen kuntoutus)
5. **Petri Oinonen** (lapset, perheet ja lastensuojelu)
6. **Päivi Koikkalainen** (sote-integraatio)
7. **Tuija Koivisto** (vanhuspalvelut)

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite

Matarankatu 4

40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi